

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2000 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä helmikuuta 2000 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta (HE 188/1999 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Raija Isotalo, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Sami Manninen, oikeusministeriö
- yksikönjohtaja Mikko Kangaspunta, Valtiokonttori.

Kansaneläkelaitos ja Suomen Kuntaliitto ovat antaneet asiasta kirjalliset lausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Valtion talousarviosta annettu laki eli ns. talousarviolaki sisältää useita säännöksiä, jotka koskevat asetuksenantovaltaa. Talousarvioasetuksessa on valtuussäännöksiä, joiden nojalla valtioneuvoston yleisistunto ja valtiovarainministeriö voivat antaa määräyksiä hallinnon sisäisiksi luonnehdittavista asioista. Talousarvioasetus sisältää myös useita säännöksiä, joissa Valtiokonttorille on säädetty valtuus hallinnollisten määräysten antamiseen. Lisäksi on katsottu, että yleistoimivaltansa nojalla valtioneuvosto on voinut antaa yleisistunnon ja ministeriön päätöksellä myös valtion talousarvion soveltamiseen liittyviä talousarvion määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä.

Käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion talousarviosta annettu laki vastaamaan uuden, 1.3.2000 voimaan tu-

levan perustuslain vaatimuksia asetuksenantovallasta säätämisestä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi nykyistä asetuksenantovaltaa tarkentavia säännöksiä asioissa, joita koskevat säännökset ovat nykyisin talousarvioasetuksessa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös talousarvion toimeenpanon nykyisen käytännön mukainen valtuussäännös, jonka mukaan talousarvioon otetun määrärahan käyttämisestä talousarvion mukaisesti voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi valtuussäännös, jonka nojalla Valtiokonttori antaa valtion viranomaisille tarvittavia tarkempia määräyksiä taloushallintoon kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Talousarviolakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että valtion talousarviossa voidaan

nettobudjetoita eläkelaitokselle lain nojalla maksettava maksuvalmiussuoritus ja suorituksen palautus valtiolle sekä lakiin perustuva valtionapu kunnalle ja kunnan maksettavaksi valtiolle valtionapujärjestelmän määräytymisperusteiden mukaan tuleva määrä.

Talousarviolakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännökset valtion irtaimen omaisuuden luovuttamisesta sekä virastojen ja laitosten sisäisen valvonnan järjestämisestä. Lakiin ehdote-

taan lisäksi tehtäväksi eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Esitykseen sisältyvillä asetuksenantovaltaa ja Valtiokonttorin määräyksenantovaltaa koskevilla ehdotuksilla ei ole välittömiä hallinnollisia eikä taloudellisia vaikutuksia. Eläkelaitokselle maksettavan maksuvalmiussuorituksen ja sen palautuksen nettobudjetoinnin mahdollistaminen ehdotetulla tavalla pienentää jossakin määrin talousarvion tulo- ja menopuolen loppusummaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin muutoksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Säännökset määrärahan käyttämisestä (ehdotettu 7 c §)

Ehdotetun 7 c §:n säännöksen tarkoituksena on, että uuden perustuslain voimaantulon jälkeenkin eduskunnan talousarviopäätös voitaisiin panna täytäntöön määrärahaperustelujen mukaisesti. Tarkemmat määräykset määrärahan käyttämisestä annetaan nykyisin ministeriön päätöksellä silloin, kun määrärahan perusteluissa on näin päätetty. Muutoin nämä määräykset annetaan valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä. Perustuslakiesityksessä on todettu, ettei valtioneuvoston tällaiseen norminantovaltaan vaikuta asetuksenantovaltaa koskevan sääntelyn uudistaminen. Ehdotetun 7 c §:n säännöksellä on myös tämä lähtökohta.

Ehdotettu säännös on kuitenkin oikeustilan selkeyden näkökulmasta pulmallinen sen vuoksi, ettei siitä ilmene, milloin valtuutuksessa tarkoitettua asetusta antaa valtioneuvosto ja milloin ministeriö. Tässä suhteessa säännöstä on va-

liokunnan mielestä aiheellista täsmentää siten, että pääsäännön mukaan valtuutuksessa tarkoitettua säännökset annetaan valtioneuvoston asetuksella. Ministeriön osalta asetuksenantovallan olisi sen sijaan perustuttava erityislakiin tai yleislailla edellytettynä nimenomaiseen talousarviopäätökseen. Valiokunta ehdottaa, että 7 c §:ää tämän vuoksi täsmennetään edellä tarkoitettulla tavalla.

Valtion irtaimen omaisuuden luovuttaminen (ehdotetun 24 §:n 1 momentin viimeinen virke)

Oikeusministeriö on arvioinut ehdotetun 24 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä olevan valtuutussäännöksen olevan jossain määrin väljä, joten sitä olisi oikeusministeriön lausunnon mukaan täsmennettävä sen tarkoitusta paremmin vastaavaksi. Valtiovarainministeriö on katsonut, ettei sillä sinänsä ole huomauttamista oikeusministeriön pyrkimykseen täsmentää valtuutussäännöksen rajoja. Mainitun valtuutussäännöksen tarkistamisen ei kuitenkaan tule olla niin kapea-alainen, että se aiheuttaisi uudenlaisia käytännön ongelmia esimerkiksi valtion käytöstä poistetun irtaimen omaisuuden luovuttamisessa.

Mainitun valtuutussäännöksen rajojen täsmentäminen on valtiovarainvaliokunnan mielestä asianmukaista toteuttaa siten, että säännökseen lisättäisiin sana "erityisistä". Tämä täsmennys painottaa sitä, että valtioneuvoston asetukseen otettavat tarkemmin säädettävät syyt voisi-

vat olla vain erityisiä, perusteltuja syitä. Näinhän on valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutoinkin tarkoitus menetellä.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 24 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen täsmentämistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin muuttamattomana paitsi 7 c § ja 24 § muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

7 c §

Säännökset määrärahan käyttämisestä

Tarkempia säännöksiä määrärahan talousarvion mukaisesta käyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston (*poist.*) asetuksella. *Mainittuja säännöksiä voidaan kuitenkin antaa ministeriön asetuksella, jos niin lailla erikseen säädetään tai talousarviossa päätetään.*

24 §

Valtion irtaimen omaisuuden luovuttaminen

Virasto ja laitos saa luovuttaa, jollei laissa toisin säädetä tai talousarviossa muuta päätetä,

hallinnassaan olevaa valtion irtainta omaisuutta, jos luovutusta on pidettävä taloudellisesti perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Viraston tai laitoksen on saatava luovutukseen valtioneuvoston suostumus, jos luovutettavan omaisuuden arvo on huomattava tai luovutusta on muutoin pidettävä merkittävänä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Omaisuutta ei saa luovuttaa käypää arvoa alemmasta hinnasta eikä vastikkeetta, ellei luovutukseen liittyvistä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetävistä *erityisistä* syistä muuta johdu.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

VaVM 1/2000 vp — HE 188/1999 vp

Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Matti Saarinen /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Anni Sinnemäki /vihr
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Sakari Smeds /skl
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Irja Tulonen /kok
	Jorma Huuhtanen /kesk	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
	Seppo Kääriäinen /kesk	Kari Uotila /vas
	Reijo Laitinen /sd	Jukka Vihriälä /kesk
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	Jorma Vokkolainen /vas
	Tuija Nurmi /kok	vjäs. Kari Kantalainen /kok
	Mauri Pekkarinen /kesk (osittain)	Pirkko Peltomo /sd
	Ola Rosendahl /r	Anu Vehviläinen /kesk (osittain).